

o them

I S V E T

berš/leto: 20

december 2013, številka 48

Stran 2

**20 romski
mednarodni tabor**

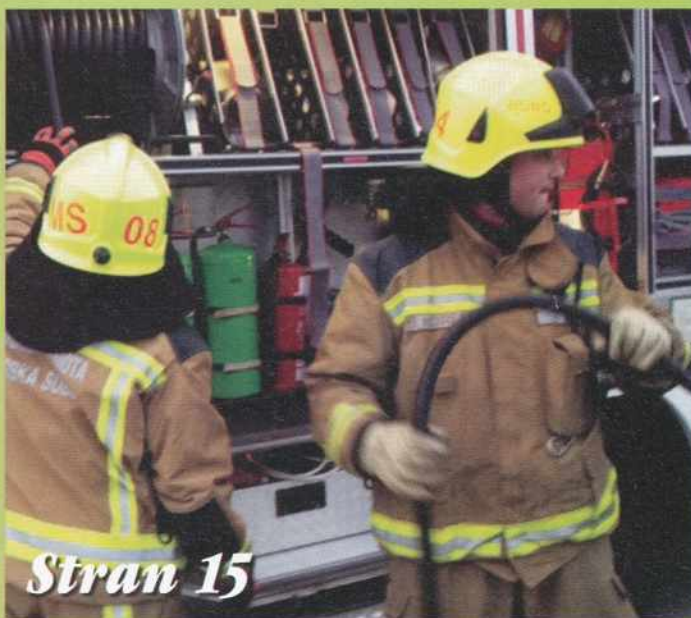
Stran 4

**Tamara Vonta obiskala prek-
murske Rome**

Stran 7

Nemščina za Rome

Stran 15

Gasilci na Pušči

ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 48, december 2013

založnik
Zveza Romov Slovenije
Arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota
tel.: 02 5308-100
fax: 02 5308-104
e-mail: romani.union@siol.net
www.zveza-romov.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA NAJLJUBŠA PROJEKCIJA

e-mail: romic@siol.net
www.romic.si

odgovorni urednik
Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor
dr. Pavla Štrukelj
Monika Sandreli
Janja Rošer
Slobodan Nezirovič
Bečiri Fatmir
Aleš Horvat
Robertina Ratko

dopisniki
Lujzi Baranja, New York
Dragoljub Ackovič, Beograd

Fotografije so prispevali:
Oto B., Štefan B., Aleš H., Tina R.
Stanko B., Kristjan H. in drugi

prelom in tisk
Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada
500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št. 415-562/96, se Romano them - Romski svet šteje med proizvode za katere se plačuje 20% davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

KAZALO

20 romski mednarodni tabor	2
Bivanjske razmere Romov v Sloveniji - primeri dobrih praks ...	3
Tamara Vonta obiskala prekmurske Rome	4
Razpisi- kje jih iskati in kako se na njih prijaviti	5
Romska literatura v Sloveniji	5
Neaktivni na trgu dela	6
Nemščina za Rome	7
Nevipja / Novice	7
Radio Romic - nismo najboljši smo pa enkratni	9
Socializacija in integracija Romov v Občini Kočevje	11
Romi v gibanju / U Roma andu micinšaugu	12
Romsko Jilo - Romsko srce	13
Romska gostilna v Mariboru bo !?	14
Gasilci na Pušči	15
Delavnica »noč čarovnic«	16
Urice medkulturnega dialoga	16
Začelo se je šolsko leto 2013/2014	17
Mednarodni študijski obisk v Mladinskem centru Dravinjske doline ..	17
Trening uric medkulturnega dialoga za učitelje na naši Gimnaziji	18
Srečanje romskih osnovnošolskih otrok s kulturno vsebino	19
Zdrava prehrana in otroci	19

20 romski mednarodni tabor

Zveza Romov Slovenije, Romsko društvo Romani Union iz Murske Sobotice ter Inštitut za romske študije, izobraževanje in kulturo so pripravili romski tabor, ki je bil namenjen tako Romom, kot večinskemu prebivalstvu. Poudarek je na zgodovini Romov, romskem jeziku in književnosti, v sklopu tabora so pripravili tudi Romsko - slovenski slovar v dialektih romskih skupin Slovenije.

V Murski Soboti je v začetku avgusta potekal 20. tradicionalni romski tabor, na katerem je 35 prijavljenih udeležencev in drugih romskih in neromskih slušateljev, seznanilo z zgodovino Romov, romskim jezikom, zgodovino holo-

kavsta nad Romi, o vlogi romskih žensk nekoč in danes, zgodovini romskih medijev in o uporabi romskega jezika v medijih. Posebnost letošnjega tabora pa je, da so bili vsi predavatelji Romi. Udeležence tabora so na otvoritvi nagovorili predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, predsednica sveta romske skupnosti Janja Rošer, generalni sekretar Evropske romske zveze Dragoljub Ackovič in Stane Baluh z urada za narodnosti RS.

Glavna tema letošnjega tabora je bila priprava gradiva za Romsko - slovenski slovar v dialektih romskih skupin Slovenije, ki ga pripravljata Zveza Romov Slovenije in Inštitut za romološke študije, izobraževanje

in kulturo v sodelovanju z romskim društvom Romani Union, saj so z raziskovanjem področja romskega jezika na Inštitutu ugotovili, da bodo slovenski Romi v nekaj generacijah nevedni uporabe romskega jezika.

Romsko-slovenski slovar bo ob zaključku projekta obsegal okoli 9000 romskih besed v različnih narečij slovenskih Romov. V slovarju bodo zapisane temeljne značilnosti in standardi romske abecede, pravopisa in glagolov. Gre za zelo pomemben projekt za romsko skupnost v Sloveniji, saj predvsem mladi romskega jezika ne uporabljajo več. Starejši, ki so v veliki meri poznali izvirne romske besede, pa jih pozabljajo in nadomeščajo s slovenskimi in drugimi besedami je mnenja predsednik ZRS Jožek Horvat Muc. Na otvoritvi so predstavili tudi novoustanovljeni Klub vzgojno - izobraževalnih asistentov, ki ga vodi Samira Horvat. O vplivu vere in verovanja na kulturo in identiteto Romov je spregovoril diplomirani teolog Daniel Šarkezi. Na taboru so govorili tudi o zgodovini holokavsta nad Romi. O vlogi romskih žensk nekoč in danes je predavala diplomirana socialna delavka Janja Rošer. Letošnjega tabora so se v večjem številu udeležile romske ženske iz Maribora ki so bile navdušene nad predavanji.

Andi Murska sobota sinja kerdu mauk 20 tradicionalnu romanu tabor pri souh pe kerlahi te romanogažikanu alaveri andu souh ovna u dijalektja sej vakijren u slovenske Roma. Pru adale beršeskreu tabor sana u vakeribja te palu holokast priku Roma, pali Romani žuvli akaun te valamikur, palu romane mediji te pali romani historija, kultura te čhib. Pru tabor pa sana adauh berš te u romane žuvja savenge u phukavibja tecinde.

Bivanjske razmere Romov v Sloveniji - primeri dobrih praks

28. novembra je Svet romske skupnosti Republike Slovenije pripravil konferenco na temo: BIVANJSKE RAZMERE ROMOV V SLOVENIJI- PRIMERI DOBRIH PRAKS, ki je potekala v prostorih Gospodarske zbornice v Ljubljani.

Uvodne pozdrave in nagovore so podali: akademik dr. Boštjan Žekš, svetovalec predsednika Republike Slovenije, mag. Stane Baluh iz Urada za narodnosti ter Janja Rošer, predsednica Sveta romske skupnosti Republike Slovenije. Konferenca je bila namenjena predstavitvi primerov dobrih praks, saj obstajajo v Sloveniji tudi občine, ki se z romsko problematiko soočajo in jo sprotno tudi uspešno rešujejo. Prav tako je bil namen konference, da se dobre prakse nekaterih občin prenesejo na tiste občine, kjer se bivanjske razmere Romov ne rešujejo ali pa se rešujejo zelo počasi in brez interesa ključnih posameznikov.

Primere dobrih praks so predstavili naslednji: g. Alojzij Kastelic-župan občine Trebnje, g. Ludvik Novak- župan občine Puconci, ga Simona Lubšina iz občine Krško in mag. Mateja Krizmanič Telkeš iz občine Tišina.

Na konferenci pa so spregovorili tudi predstavniki romske skupnosti in sicer je predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc imel predstavitev z naslovom: »Urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih v Sloveniji- skupna skrb in odgovornost«. Predsednik Foruma romskih svetnikov g. Darko Rudaš pa je predstavil vlogo in pomen romskega svetnika v kontekstu urejanja bivanjskih razmer v romskih naseljih.

Foto: Bogdan Miklič

Zaključki konference BIVANJSKE RAZMERE ROMOV V SLOVENIJI- PRIMERI DOBRIH PRAKS :

- Svet romske skupnosti RS poziva vse občine ki imajo romsko populacijo- k večjemu posluhu za reševanje romske tematike, predvsem k urejanju bivalnih razmer Romov, oziroma legalizaciji romskih naselij
- Pri uspešnosti občin je potrebna podpora države in zainteresiranosti Romov samih
- Svet bi v kolikor bi se občine strinjale, prevzel vlogo KOORDINATORJA med občinami z romskim prebivalstvom- da bi se povezali med sabo in izmenjali

dobre prakse in pripomogli pri urejanju bivalnih razmer tistim, ki ne morejo sami oziroma rabijo pomoč

- Prav tako bo Svet romske skupnosti pozval vladne službe, da se javna sredstva za razvoj infrastrukture v romskih naseljih ohranijo
- Država naj na osnovi popisanih naselij še popiše nelegalna romska naselja in jih na podlagi moratorija poskrbi da te hiše ne poruši in jih legalizira za dostojnost romskega življenja
- Potrebno je nameniti tudi posebno skrb Romom ki živijo v mestnih urbanih okoljih
- Faza dopolnjevanja 5 člena v primeru da občine ne izpolnijo naloge iz svojih pristojnosti, vlada razpusti občinski svet vključno z županom, ali na strošek občine uredi bivalne razmere in ga refundira v skladu s 26 členom zakonom o financiranju
- Za boljše sobivanje je nujno potrebno sodelovanje in prevzemanje odgovornosti in skupna skrb, kakor tudi pozitivna komunikacija med romsko skupnostjo, lokalno skupnostjo in državo

Foto: Bogdan Miklič

Tamara Vonta obiskala prekmurske Rome

I državni sekretarica andu kabinet zari predsednica vlade sej hi te angjuni zu Urad mistu naciji i Tamara Vonta sinja agli djikcejt paul andu Prekmurje. U angjune zari slovenski romani unija la akharde khaj lake kamle te phukal palu Prekmurske Romengri situacija, phukade te sikade lake te unijakri buti. Sinja peske te dikhel te u Evropakru muzej romana kulturakru te historijakru, te u romanu gav Vanča vas - Borejci

Državna sekretarka v kabinetu predsednice vlade in vodja urada za narodnosti Tamara Vonta se je 6. septembra mudila v Prekmurju. Predstavniki Zveze Romov Slovenije so jo povabili na srečanje, da bi jo seznanili z razmerami v Prekmurju in predstavili naloge in aktivnosti Zveze. V sklopu obiska si je ogledala tudi Evropski muzej romske kulture in zgodovine in obiskala romsko naselje Vanča vas – Borejci.

Ker ji kot »novopečeni« vodji urada, po besedah predsednika Zveze Jožeka Horvata, razmere v tem delu Slovenije, kar se Romov tiče, niso tako dobro poznane kot v posavskem delu od koder tudi prihaja, so jo z njimi seznanili, za

kar je nova vodja urada tudi sama izkazala veliko zanimanje – predvsem kako Romi delajo in živijo na tem koncu Slovenije. Na podlagi predstavljenega si bo tako lahko ustvarila sliko in bo v postopkih odločanja določene stvari tudi vedela bolje oceniti, še doda Horvat.

Najstarejše romsko združenje Zveza Romov Slovenije združuje 33 romskih društev po Sloveniji. Pred sprejemom Zakona o Romih je bila edini reprezentativni organ pri predstavljanju romske skupnosti v Sloveniji. Nekoč sta bili romski naselji iz občine Murska Sobota in Občine Tišina, edini naselji v

Sloveniji, kjer so imeli pravni status z možnostjo soodločanja. V vseh drugih naseljih namreč Romi predstavnikov niso imeli. Prav zaradi tega so v času pred osamosvojitvijo organizirati romska društva z namenom, da bi lahko predstavljala interese romske skupnosti.

ROMIC

Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Razpisi- kje jih iskati in kako se na njih prijaviti

Svet Romske skupnosti je v Murski Soboti pripravil delavnico: »Razpisi- kje jih iskati in kako se na njih prijaviti«. Temo so izbrali ker se pogosto pojavijo težave pri tem kako razpise iskati, ponavadi je tudi razpisna dokumentacija zelo obširna ali pa nerazumljiva. Na delavnico ki jo je vodil Štefan Simončič iz Maribora so povabili vsa romska društva, zveze in romske svetnike. Na delavnici so želeli udeležencem podati pomembne informacije na katere razpise se je možno prijaviti, predstavili so tudi primer dobre prijave na razpis, celoten proces, od ideje do izvedbe razpisa- oziroma projekta, je pove-

dala predsednica Sveta Janja Rošer. Romska društva večkrat pošljejo pomanjkljivo razpisno dokumentacijo in niso pozorni na navodila kaj se v razpisu vse zahteva. Štefan Simončič je svoje predstavitve usmeril predvsem na črpanje evropskih sredstev v okviru evropskih razpisov, ki imajo razpisne pogoje za reševanje romske problematike. Za evropske razpise v razpisni dokumentaciji piše da naj se dokumentacija izpolni v angleškem jeziku kar predstavlja dodatno težavo. Strategija- smernice za naslednja leta temeljijo na zaposlovanju.

Butvar hi avka hot hi u kinji kada pekaul te rudel u razpisja, u papruš-

ja vašu razpisja hi but te butvar la u manuša sej pumen šunan na hajun. U romane drušvi na bičhaun u informaciji sej pe lendar mangel zu razpis, phukadja sar pumen ne ruden u razpisja te sar pumen te šunal pri lende. Vakernahi palu informaciji sej pekaun kada tut šunajs pru razpisja, phukade te djik lačihi buti sar lače te šunal te sar te kijrel u projekt. Pru evropakre rapisja pumen šej šunan andi anglikauni čhib, so hi mik djik kinja. Lekbuter sinja vakeribe palu louj sej hi vašu evropske razpisja, sej šej den luj vašu te lačhaurel i romani problematika. U smernici ovna kerde avka hot andadala berša, kerna pradauh hot lena le manušen pru butja.

Romska literatura v Sloveniji

Zveza Romov Slovenije je v počastitev dneva romskega jezika 11. novembra, organizirala simpozij z naslovom: Romska literatura v Sloveniji. Pozornost so posvečali predvsem pisani romski besedi ter njeni uporabi v leposlovnih in strokovnih literaturi. Predstavili so dela romskih literarnih ustvarjalcev. Romska književnost je postala zgodovinsko dejstvo šele v 20. Stoletju.

Stoletja preganjanja in diskriminacije, ki so je bili deležni, so naredila svoje. Je pa med Romi že od nekdaj obstajalo ljudsko besedno ustvarjanje, obstajali so tudi posamezni pisci romskega porekla v različnih državah. V Španiji se je romska kri denimo pretakala po žilah pisatelja Miguela de Cervantesa Saavedre in pesnika Antonia Machade, v Angliji je ustvarjal religiozni pisec John Bunyan, v Rusiji pesnik Adam Tikno, v Srbiji in drugih -državah nekdanje Jugoslavije so bili znani romski pisci Milan Begović, Nikolaj Velimirović in Velimir Živojinović - Massuka, v Romuniji Ion Budai-Deleanu, na Madžarskem Menyhért Lakatos in številni drugi.

Janja Rošer predsednica Sveta

Romske skupnosti je vse prisotne pozdravila v romskem jeziku kajti s tem tudi damo pozornost svojemu jeziku, ki je tudi eden izmed evropskih jezikov. Pozornost je treba nameniti najmlajšim in jih spodbujati k učenju romskega jezika- kajti brez jezika bomo ostali tudi brez identitete.

Književnost Romov na Slovenskem se je začela pod okriljem društva Romani Union ki je bila ustanovljena leta 1990 v Murski Soboti. Leta 1994 so izdali prvi literarni zbornik Lunin prstan, njegova avtorja sta Jožek Horvat - Muc in Jože Livijen. Kot mlada Roma sta se bralcem predstavila s pesmimi oziroma z dramskim besedilom Legenda. To je bila

prva knjiga romskih ustvarjalcev v romskem jeziku, izdana je bila dvojezično, saj sta jo hotela približati tudi slovenskim bralcem. Jožek Horvat Muc je opozoril da se v zadnjem času vse več Romov trudi ohranjanje romski jezik in da so dela romskih literarnih ustvarjalcev zelo pomembna. Ta se je v zadnjih letih močno okrepila. Država bi pa lahko pripomogla s tem da bi sistemsko uvedla poučevanje romskega jezika v šolah za tiste ki bi se ga radi naučili.

Od ostalih romskih literatov na slovenskih tleh so še Romeo Horvat - Popo, Slobodan Nezirović, ki je med drugim pripravil izdajo romskih pravljic, Stanko Baranja - Muri, Imer Traja Brizani, ki je pripravil več knjig pesmi za otroke, pa Jelenka Kovačič, Mladenka Šarkezi, Marina in Madalina Brezar, Bogdan Miklič, Rajko Šajnovič, Jože Livijen, Samanta Baranja in Jasmina Ahmetaj.

I Slovenski romani unija kerdja vašu themeskru romana čhibjakru dij, simpozij le anaveha: Romanani literatura andi Slovenija. But vake-ribe sinja palu pijsime romane ala-va te palu kenvi andi sej sa la has i romani čhib. Phukade te palu Roma sej pijsinen kenvi. Buti pekal te kijrel te le lektiknederenca te pekal len te sikaul i romani čhib, khaj bri čhib ačna te bri identiteta. Pekaul te buter te vakijrel andi romani čhib, sej h miškruar te djik miškri evropakri čhib. U romane kenvi andi Slovenija kezdinde te del auri zu romanu društvo Romani union. Andu 1994 berš dijne eršti kenva sej pe akhar-lahi: Čhoneskri angrusti, pijsinde la khetaun u Jožek Horvat -Muc te u Jože Livijen. Andi lejsti cejt sa buter Roma kamen te ferikijrel i romani čhib, vašudaub hi kenvi sej len pij-sinen u Roma fejs vaužne. Lejsti cejt himen te buter filitike kenvi.

Neaktivni na trgu dela

Program : »Spodbujanje neaktivnih oseb za uspešen vstop na trg dela«, poteka v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje, Centrom za socialno delo in Evropskim socialnim skladom. Gre za izvedbo programa spodbujanja neaktivnih oseb, ki so dalj časa oddaljene od trga dela, za njihovo vrnitev oziroma ponovni vstop na trg dela s poglobljeno individualno in skupinsko obravnavo. Program je namenjen začasno nezaposljivim brezposelnim osebam in poteka po modulih, ki vključujejo individualno svetovanje in skupinsko delo v delavnicah. Med neaktivnim na trgu dela so tudi pripadniki romske skupnosti. Projektni vodja programa v Murski Soboti je društvo za socialno vključenost Mozaik. Pro-

jektjni vodja je Vesna Laissani ki nam je projekt tudi predstavila.

Gre za program spodbujanja neaktivnih oseb, ki so dalj časa oddaljene od trga dela, za njihovo vrnitev oziroma ponovni vstop na trg dela s poglobljeno individualno in skupinsko obravnavo.

V okviru štiri mesečnega programa udeležencem nudijo: soočanje in spopadanje s težavami, razvijanje pozitivne samopodobe, razvijanje socialnih spretnosti in veščin, širjenje in krepitev lastne socialne mreže in pomoč pri obvladovanju stresa.

Program poteka po modulih, ki vključujejo individualno svetovanje in skupinsko delo v delavnicah

z različno tematiko. V program je vključenih 12 oseb od tega je polovica romske populacije.

V načrtu imajo še ogleda različnih podjetij in institucij, ki bodo udeležencem programa v pomoč pri vstopu na trg dela in pri osebnem razvoju.

U Mozaik andri Murska Sobota kijrel štar masekengru program zi souh pomožinen udulenge so mauk dugu na kijren buti hot kezdinen te sikjul sar pumenge šej lakhen buti. Andi gruba andi sej hi 12 manuša hi ipaš so hile Roma sej priku program sikjun so sa pekal hot pumenge šej kurkure lakhen buti.

Nemščina za Rome

Na predlog Ženskega foruma ki deluje pri ZRS so na Ljudski univerzi Murska Sobota avgusta organizirali brezplačni tečaj nemškega jezika za romsko skupnost. Tečaj je potekal v okviru dejavnosti za vseživljenjsko učenje Pomurje; ki ga sofinancirata Ministrstvo za izobra-

ževanje, znanost in šport in Evropski socialni sklad. Namen projekta je povečanje vključenosti čim večjega števila prebivalstva v različne oblike vseživljenjskega učenja s podarkom na neformalnem učenju. 15 urnih izobraževalnih delavnic »Nemščina za Rome« je obiskovalo

15 udeležencev.

Cilj organiziranega tečaja je bil med drugim tudi da udeležence pripravijo za iskanje zaposlitve v sosednji Avstriji. Direktorica LU Murska Sobota Alenka Kučan.

Tečaj je vseboval prve osnove nemškega jezika za komuniciranje v tujem jeziku. Predavateljica Lidija Munda je program pripravila na željo udeležencev, poskušala je ponuditi čim več uporabne vsebine. Prvič je imela skupino, v kateri so bili sami Romi.

U Žuvjengru forum te i Ljudski univerza kerde vašu Roma khetaun 15 urengru tečaj vašu romani čhib. 15 žijne sikjonahi i romani čhib khaj lenge pomožinla, te kamna te žal te kijrel buti andu ničku.

Nevipja / Novice

Andu romanu gav Kamenci phrade romanu grastengru center: Roma Caravan Kamence saveha kamen te sikul sar sinja valamikur tu roma andi Kamence, vašudauh andu gav laudine le grasten, le verdenca te le grastenca ladna kirin le turistjen te vašu bijava. Priku projekt djirinde buti trin roma sej kijren buti le grstenca.

V romskem naselju Kamenci so odprli Romski konjeniški center: Roma Caravan Kamenci. S katerim želijo obuditi duh romske preteklosti v Kamencih. S kočijo in konji bodo prevažali turiste, na voljo pa bodo tudi za prevoze na romantičnih porokah. Zaposlili so tri Rome, da skrbijo za konje.

U svet romana skupnostjakru pri pru spletnu rik čitja u poročilo la komisijakru sej priku razpis donde linja 60 ezeri evroja miškru 47 romane društvi. Adauh berš u manuša zaru svet auri kedine la komisija sej sinja mistu razpis, te pri buti kerdja kurkure.

Na spletni strani Sveta romske skupnosti so objavljeni rezultati Javnega razpisa: Sofinanciranje delovanja romskih društev v letu 2013. Letos so člani sveta imenovali komisijo za izvedbo razpisa, katero so sestavljali neodvisni člani v sestavi: Saša Car, Štefan Simončič in Mitja Gregorič ki je bil predsednik komisije. Na razpolago je bilo 60 tisoč evrov, katere je komisija razdelila med 47 romskimi društvi.

Poročilo komisije nam je predstavila predsednica Sveta Romske skupnosti Janja Rošer. Do konca maja so imela romska društva možnost da se prijavijo na razpis. Komisija je začela z delom v juniju in ga pred kratkim končala. Na javni razpis se je prijavilo 51 društev. Tri članska komisija je vloge ocenjevala na podlagi ocenjevalnega lista. Pozorni so bili na pomembnost projektov ki so jih prijavljala romska društva. Komisija za izvedbo razpisa je članom Sveta podala nekaj predlogov kako bi lahko v prihodnje lažje izvedli razpis.

Andu 18 avgust mulu u romanu politik u angjanu zi internacionalni romani unija u romanu romunsku kijauri u 58 beršengru Florin Cio-

aba. Ande le handle andu 24 avgust andu Sibiu, khauj pumen paladauh lakhle u angjune zari internacionalni unija. Vakeribe sinja paladauh hot vaši djik cejt ovlu u angjunu zu IRU u Dorin Cioaba u phurider chauh le Florin Ciobaskru.

18 avgusta je v 58 letu starosti umrl romunski politik, predsednik Svetovne romske organizacije in romski romunski kralj Florin Cioaba. Pogreb je bil 24. avgusta v Sibiu. Dan po pogrebu se je sestalo ožje vodstvo Svetovne romske organizacije in med drugim sklenilo da je vršilec dolžnosti za nekaj mesecev, do prvega parlamenta Svetovne romske organizacije, Dorin Cioaba, ki je starejši sin Florin Cioabe

Pri konstitutivni vladakri seja misti romani skupnost pe andi nejvi setava i komisija prindžarja le kinjenca sej hi vašu andu rendu te lel u romano gav Dobruška vas. I Tamara Vonta i angjuni zu urad mistu naciji, phendja hot i komisija akhardja la krovna romana organizacija le Svet romana skupnostjakre, hot pri občina Škocjan ne bičhal u lil andi souh ne pijsinen hot hile andi kinja khaj i občina na kamel te pomožinel hot pumen lenahi andu rendu u bivanjske razmeri kherengre heji) vašu Roma.

Na konstitutivni seji vladne komisije za zaščito romske skupnosti v novi sestavi se je komisija seznanila tudi s težavami pri iskanju rešitev za prostorsko urejanje romskega naselja v Dobruški vasi. Tamara Vonta, vodja vladnega urada za narodnosti, je pojasnila, da je komisija pozvala krovno romsko organizacijo - Svet romske skupnosti Republike Slovenije -, da na občino Škocjan naslovi poziv ter izrazi zaskrbljenost zaradi neaktivnosti občine pri urejanju bivanjskih razmer pripadnikov romske skupnosti.

Vašu te ferkijrel u zakon misti romani skupnost, souh sinja ferlime andu 2007 berš, te hilu mistu romengru položaj te čačipja vašu roma

sej žijn andi Slovenija, vakernahi buter romane organizaciji. Vašudah u manuša sej sana pri javni razprava vašu te parul te uze tečhil zu Zakon, souh sinja kerdu andu 22. oktober andu slovensku etnografsku muzej. Lekbuter predlogja sana mistu te parul u 5 člen zu romanu zakon, souh vakijrel palu andu rendu te lel u romane gava. Agun sar perla ži adauh hot paruvna u zakon, pekamlahi sar phende buter žijne te vakijrel palu zakon souh hilu akaun, šej pa phijnas hot hi aja djik miškru buter javne razparavi pri aja tema.

Da so spremembe zakona o Romski skupnosti, ki je bil sprejet leta 2007 in kot tak ureja položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji nujne, je opozarjalo kar nekaj romskih organizacij. Zato so udeleženci prve javne predstavitve mnenj o spremembah in dopolnitvah Zakona, ki je potekala v slovenskem etnografskem muzeju 22.10 le to pozdravili. Največ predlogov sprememb se nanaša na 5. člena zakona o romski skupnosti, ki ureja bivanjsko razmere v romskih naseljih. In 10. člen zakona, ki govori o nalogah in sestavi sveta romske skupnosti: Preden bo do sprememb zakona dejansko prišlo bi bilo potrebno po mnenju nekaterih ovrednotiti dosedanji zakon, lahko pa rečemo, da je bila to ena izmed mnogih prihodnjih javnih razprav na to temo.

U forum žuvdjengru so kerel priki Slovenijakri Romani Zveza kerdja Lakhipe romane školakre chavurengro, priki sej sikaude romani kultura, savi sikaude pri eršti škola andu furu Murska Sobota. Pru lakhibe pumen u chavure andru oftu prekmurske školi sikaude le khelibnaha, djijenca te poezijah, andi romani te gažikani čhib. Adale lakhibnaha kaumde te del prilika hot adaleha pomožinen te ferrikerel romani kultura te i čhib.

Ženski forum pri Zvezi Romov Slovenije je pripravil Srečanje romskih osnovnošolskih otrok s kulturno vsebino, ki je potekalo na osnovni šola I v Murski Soboti. Na srečanju so se romski otroci

iz osmih prekmurskih osnovnih šol predstavili s plesom, glasbo, petjem in recitacijami v romskem in slovenskem jeziku. S takim srečanjem otrokom so želeli otrokom omogočiti, da skozi predstavitveni program sodelujejo pri ohranjanju in ustvarjanju romske kulture in jezika.

I Slovenijakri športni Romani unija kerdja andi Murska Sobota romanu evropakru športnu kongres, le anaveha: La labdaha proti diskriminacija te rasizem. Pri souh pa sana te u manuša andri Hrvaška te Bosna in hercegovina. Pru kongres sinja vakeribe te paladauh hot u romane organizacije ne kernahi fider khetaun buti, te site mangnahi lub vašu ternegru sikavibe. Avrikor ovla u športnu kongres andi Bosna te Hercegovina

V Murski Soboti je v petek potekal romski športni kongres Evrope, z naslovom: » Z žogo proti diskriminaciji in rasizmu«. Kongres je pripravila Romska športna zveza Slovenije, ki jo vodi, nekdanji nogometaš Mure, Jože Horvat – Didi. Ob gostih iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine so kongres z vsebino » z žogo proti diskriminaciji in rasizmu« z udeležbo obogatili tudi številni gostje iz Slovenije. Med zaključki kongresa je bil tudi sklep, da morajo romske organizacije v prihodnje bolj medsebojno sodelovati, pripravljati skupne projekte in ne posamične in se vključevati v nacionalne programe športa predvsem zaradi črpanja sredstev za izobraževanje kadrov za delo z mladimi. Prihodnji romski športni kongres bo v Bosni in Hercegovini. Kongresa se je udeležil tudi Edvard Kolar vršilec direktorja na direktoratu za šport pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport.

Radio Romic - nismo najboljši smo pa enkratni

3. oktobra smo odprli svoja vrata. Obiskali so nas naši poslušalci, osnovnošolci in predstavniki institucij s katerimi sodelujemo.

5.10 so svečano počastili desetletnico delovanja Romskega informativnega centra ROMIC in pet let od pridobitve frekvence za radio Romic.

Zbrane so nagovorili predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, župan MO Murska Sobotna Anton Štihec, Sašo Gozdič z Ministrstva za kulturo, Stane Baluh z Urada za narodnosti in predsednica Sveta romske skupnosti Janja Rošer.

Dogodek so s svojimi nastopi dodatno popestrili: Moira, Dušan Horvat, Vajta, Leonardo & Palko, Dejan Erceg & Deki Bend, Franc Vedran Husar, Daniel Horvat, in Halgato Bend

V Romskega informativnem cen-

teru ROMIC se trudijo informirati romsko prebivalstvo, hkrati pa tudi večinsko populacijo. Posebej velik pomen pa vidijo v tem, da je center središče za ohranjanje romskih vrednot in jezika. Ustvarjajo lastne glasbene produkcijske izdelke ter organizirajo različne kulturne prireditve. Skozi lastne medije ustvarjajo časopis, oddajo in različne zbornike, prav tako pa skrbijo tudi za izobraževanje članov romske skupnosti, za promocijo njihovega kulturnega in ostalih oblik družbenega delovanja ter za ohranjanje romske kulturne identitete in romskega jezika.

RADIO ROMIC

- deluje kot produkcija od leta 2002
- leta 2008 smo dobili radijsko frekvenco
- še isto leto pa smo začeli tudi z internetnim predvajanjem

RADIO ROMIC

- informira, izobražuje in ohranja kulturno dediščino - romski jezik

Na radiu Romic veliko pozornost posvečamo informiranju Romov in posredovanju informacij o Romih.

Dogodki povezani z življenjem Romov, pereča problematika, romski jezik in glasba so teme romskih oddaj, ki jih pripravljamo na radiu ROMIC.

Program vsebinsko zajema aktualne informacije iz dela in življenja Romov, poročamo o kulturnih, športnih in drugih aktualnih dogodkih, predstavljamo možnosti za izboljšanje položaja romske skupnosti, gostimo Rome, predstavnike lokalnih skupnosti in države, strokovnjake, ki se ukvarjajo z romsko tematiko itn.

Teme, ki jih obravnavamo so pomembne tako za romsko skupnost kot tudi za večinsko prebivalstvo.

Romske radijske oddaje so dobro sprejete tako med samimi Romi kot tudi pri večinskem prebivalstvu, ki se na ta način seznanja z značilnostmi romske skupnosti.

Kot radio Romske skupnosti ne zapiramo vrat ostalim članom skupnosti v kateri radio deluje, saj želimo ustvariti pogoje za sodelovanje med romsko skupnostjo in večinskimi prebivalstvom.

Člane romske skupnosti želimo spodbujati k aktivnemu družbenemu delovanju znotraj romskih in drugih organizacij.

Program na radiu Romic zajema tudi različne rubrike in oddaje:

- Romski svet / Romano vilago
- Prisluhnite Romom / Šunen le Romen
- Romski jezik – ključ za razumevanje romske kulture in zgodovine
- Predstavljamo vam – v tej rubriki predstavljamo romska društva, organizacije, pesnike, pisatelje, umetnike društvo, organizacijo, aktivista,...
- Glasbena skrinja – djijengru sordiku, predstavljamo romsko glasbo in izvajalce ki izvajajo romsko glasbo, romski glasbeni izvajalci in poznani Romi
- Literarni kotiček – predstavljamo romsko literaturo in romske pisce, pisatelje, pesnike, kakor tudi drugo literaturo in pisce ki pišejo o Romih
- Kako po romsko / Sar roman, v tej rubriki predstavljamo romske dialekte slovenskih Romov
- Predvajamo pravljice v romskem in slovenskem jeziku,
- Iz romske zakladnice - poezija, pripovedke, romske legende,...
- Andri kherutni patekni / Iz domače lekarne - Romi so bili nekoč poznani kot zdravilci, ukvarjali so se z zeliščarstvom. Namen rubrike je da želimo obuditi zanimanje za zdravljenje z zelišči

in zelišča vključiti tudi v zdravo prehrano

- **Iz romske zakladnice - poezija, pripovedke, romske legende,...**
- **Različni nasveti romskim šolarjem in njihovim staršem**
- **Kje in kako do lažje izobrazbe in zaposlitve**
- **Učimo se romski jezik**
- **Novice iz sveta Romov, znani Romi,**
- **Minute za zdrav življenjski slog in rubrika poklic**

Ob informacijah predstavljamo kulturno produkcijo članov skupnosti, romsko glasbo in tudi tisto, ki ji člani skupnosti radi prisluhnejo. Skozi reportaže predstavljamo predstavnike romske skupnosti in njihovo delovanje širši javnosti.

Od januarja 2010 na radiu Romic pripravljamo tudi jutranji program v živo.

Novice, obvestila, na današnji dan, romska obvestila, horoskop, šala dneva, koledar prireditev, zanimivosti, pesem tedna in različne rubrike:

Tedensko imamo različne rubrike: informativne, izobraževalne in kulturno razvedrilne.

Tedenske oddaje o zdravju / strokovnjaki ZZV MS pripravljajo in izvajajo oddaje, kjer so obravnavane različne vsebine s področja zdravega načina življenja

- Pravne **potrošniške nasvete pripravlja Zavod PIP**
- **Novice varuha človekovih pravic**
- **Mesečno pripravljamo oddaje v sodelovanju z strokovnjaki:**
- **Vi sprašujete policija odgovarja (PUMS)**
- **Kako do zaposlitve (različne inštitucije in organizacije)**
- **Z več znanja do izobrazbe (LU MS)**
- **Kam po pomoč ko ste v stiski (CSD MS)**

• **Oddaje v sodelovanju z Splošno bolnišnico MS**

Z vzpostavitvijo romskega radia smo začeli graditi mostove za večje razumevanje in strpnost med različnimi skupinami prebivalstva, razvijati pogoje za sodelovanje in sprejemanje ter upoštevanje različnih oblik drugačnosti. Prepričani smo, da je s tovrstnim odprtjem radijskim medijem mogoče dvigniti kvaliteto življenja predstavnikov romske skupnosti ter vzpostaviti razmere v katerih bo tudi sožitje med ljudmi, ki jih ločijo kulturne razlike in stil življenja lažje vzpostavljati v vsestransko korist in zadovoljivo.

Romski informativni center Romic skrbi za ohranjanje romskih vrednot in jezika, zbiramo tudi literaturo o Romih, ter literaturo romskih avtorjev. Na Radiu Romic, pa pripravljamo oddaje v romskem in slovenskem jeziku. Romic obvešča, izobražuje in informira tako romsko kot tudi neromsko populacijo.

Romic izdaja tudi časopis Romano Them Svet Romov, ter tako skrbi za promocijo kulturnega in ostalih oblik družbenega življenja ter ohranjanja romske identitete in romskega jezika.

Romi v zgodovini za seboj niso puščali pisane literature, saj so bili pretežno nepismen narod. Bili pa so izvrstni pripovedovalci zgodb in legend ter pesmi, ki so jih praviloma zapisovali drugi. V novejšem času je znanih kar nekaj romskih literarnih avtorjev.

Izrednega pomena za informiranje in ohranjanje romskega jezika, so publikacije in dela, ki jih izdajajo romska društva ali posamezniki.

V informativnem centru ROMIC je zbrana vsa literatura o Romih, kakor tudi literatura romskih avtorjev, v kateri je mogoče dobiti vse aktualne informacije

Romi smo največja in istočasno najbolj diskriminirana manjšina v Evropi. Pregon in rasistično motivirano nasilje nad Romi se dogaja

do današnjih dni, tudi in prav v državah Evropske unije. Kljub temu pa se že nekaj desetletij vrši politični in kulturni preporod Romov.

Skupaj z romskimi društvi in romskimi aktivisti se organizira kulturno omrežje, kulturna izmenjava tako med romskimi skupnostmi kot tudi med manjšino in večino obstajajo tudi različni projekti, ki predstavljajo Rome v svoji raznolikosti, daleč stran od klišejev, stereotipov in tradicionalizmov in tematizira življenjske pogoje Romov v Evropi. Večinskemu prebivalstvu želimo pokazati bogato romsko kulturo, kakor tudi zgodovino Romov in trenutno stanje Romov, kajti če bodo Neromi poznali Rome v pravi luči bo tudi sobivanje sodelovanje med narodi lažje.

Ne moremo narediti veliko stvari - le majhne stvari z veliko ljubezni ki so iz srca in v veselje.

Socializacija in integracija Romov v Občini Kočevje

Tjaša Šarkezi

Številne lokalne skupnosti po Sloveniji, kjer živijo Romi, imajo z njimi veliko težav. Južno od Ljubljane sta trenutno najbolj izpostavljeni občini Škocjan in Kočevje, občasno pa nastajajo težave tudi v občinah Trebnje in Črnomelj ter v mestni občini Novo mesto. Seveda pa so v teh konfliktnih razmerah Romov z večinskim prebivalstvom tudi svetle točke, na katere je treba opozoriti, saj so zgled prave in uspešne prakse, ki lahko pomagajo k hitrejši inkulturaciji Romov.

Že pred časom je v občini Kočevje zaživela pobuda predstavnikov ustreznih socialnih institucij, Občine in občanov, da se je na Kočevskem treba začeti ukvarjati tudi z Romi, kajti brez obojestranskega sožitja in prilagajanja drug drugemu ne bo pravega napredka. Tako danes beležimo že 1. rezultate.

V oktobru in novembru ter začetku decembra poteka v Podružnični šoli Željne program za posebno etnično skupino Romov na temo: SOCIALIZACIJA in IN-

TEGRACIJA Rominj.

Namen tega izobraževanja je uspešno vključevanje Rominj v lokalno okolje in spodbujanje k samostojnosti in vsakdanjem učenju. Program sofinancira Zavod RS za zaposlovanje iz Ljubljane, Ljudska univerza Kočevje pod vodstvom direktorice Maje Rupnik pa je bila izbrana za nosilko in izvajalko ureditve tega programa na ravni osrednje slovenske regije. Gre za 105-urni program, kjer se okoli 14 Rominj srečuje in družijo trikrat te-

densko po štiri pedagoške ure.

Program socializacije in integracije je interdisciplinaren, saj vsebuje podprograme, kot so preventiva v zdravstvu, popularizacija zdravega načina življenja z pripravo obrokov, vzgoja otrok, ki vključuje tudi delovne in učne navade, spoznavanje digitalne pismenosti, itd.

V sodelovanju s Centrom za socialno delo Kočevje in Policijsko postajo Kočevje izvajajo informativni program o nasilju v družinah, varnosti v cestnem prometu itd.

V prihodnje v Kočevju načrtujejo v izobraževanje pritegniti tudi moške Rome, katere bodo v sklopu pilotne izvedbe usposobili za vzdrževalce javnih površin.

Izkušnje v občini Grosuplje so na tem področju zelo obetavne.

Organizatorji in izvajalci tega pomembnega projekta socializacije in integracije Romov v Kočevju so prepričani, da bodo s tem prispevali k večji inkulturaciji, osveščenosti in navsezadnje tudi h kakovostnejšemu življenju vseh Romov, še posebej žensk in otrok.

Projekt se je dobro »prijel« in Rominje ga že imajo za svojega, zato bo to pomemben prispevek k zmanjševanju predsodkov, tabujev in stereotipov o romski skupnosti pri večinski populaciji in obratno.

Projekt »Promocija zdravja in uravnotežene prehrane za romsko populacijo«

Romsko društvo Romani Union je bilo uspešno na razpisu Mini-

strstva za zdravje in dobilo projekt »Promocija zdravja in uravnotežene prehrane za romsko populacijo«.

Do zdaj sta bili izvedeni dve predavanji in dve delavnici in sicer v romskem naselju Pušča in v Dolgi vasi pri Lendavi.

Predavanji sta bili na temo »Zdrav način prehranjevanja« in »Uravnotežena prehrana za romske otroke«.

Obe predavanji je vodila uni. dipl. inž. živ. tehn. Tadeja Lenart Puhek.

Po predavanju sta se izvedli tudi delavnici za udeležence in sicer so udeleženci sami preko preproste in zabavnega načina pripravili obrok zdrave prehrane kot so sadne solate in podobno.

Romi v gibanju / U roma andu micinšaugu

5. novembra- ob mednarodnem dnevu romskega jezika so v Mariborski Sinagogi odprli razstavo Romi v gibanju. Razstava Romi v gibanju je nastala kot dopolnjena slovensko- angleška različica razstave z izvirnim naslovom Roma in Bewegung, ki je vsebinsko dopolnjena s podatki o zgodovini Romov v Sloveniji, o njihovi usodi med drugo svetovno vojno in njihovem položaju v sodobni slovenski družbi. Kulturni program so ob otvoritvi pripravili učenci in učenke OŠ Janka Padežnika iz Maribora. Dogodek je pripravil Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor v sodelovanju z Zvezo Romov Slovenije, Pavlovo hišo –Potrna in Akademijo Graz. Častna pokroviteljica razstave je Vlasta Nussdor-

fer, varuhinja človekovih pravic RS. Razstava bo v Sinagogi na ogled do 15 marca 2014.

»Romi v Sloveniji« je zadnja letošnja razstava ki so jo pripravili v Sinagogi okviru projekta Spominjamo se. Zasnovana in izvedena je v treh vsebinskih sklopih: zgodovinski položaj Romov v Sloveniji, usoda med drugo svetovno vojno in položaj Romov v sodobni slovenski družbi. Avtor razstave je Marjan Toš.

Do nedavnega je bilo število Romov in Sintov, ter genocid nad njimi – Porajmos zamolčan, spregledan ali celo namerno pozabljen. Spoznanje, da je bilo več sto tisoč ljudi ubitih samo zaradi tega ker so bili drugačni in ker tako kot judje

za naciste niso bili ljudje, je strašno.

Dvomov o nacističnem preganjanju in uničevanju Romov in Sintov med drugo svetovno vojno ni več. Veliko je pomislekov, da to ni bil genocid in tudi ne holokavst. O njem ne moremo govoriti, saj so Rome in Sinte preganjali mnogo prej. Genocid Romov v javnem diskurzu pravzaprav skoraj ni bil priznan. Najbrž so zaradi vsega tega Romi in Sinti postali priznane žrtve nacističnega režima šele v devedesetih letih minulega stoletja.

U kijpengru dikhipe »Roma andi Slovenija hi lejsti dikhipe souh kerde andi Sinagoga telu projekt Gondolinas pal. Kerdi hili telu trin sklopja sej sikaun i historija slo-

venske romengri te pali historija Romengri te u holokast- zaru dujtu themeskru habaru, te sej hi situacija akaun. Ži naun dugu paul sinja paladauh kiki Roma te Sinti sana murdarde te u Porajmos priki len-

de gurude na phukade vej pa pubisterde. U gondi paladauh hot sana buter sal šel ezeri manuša murdarde čak duradauh khjaj sana amut, te sar u židuvja vašu nacistja nasana manuša. U dikhipe i sinagoga Ma-

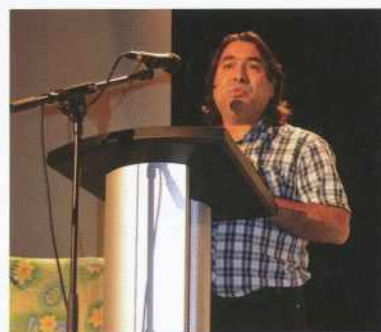
ribor kerdja khetaun la Slovenska Romana unijaha, akademijaha andri Graz te la školaha Janko Padežnik andri Maribor. U kipi ovna andi Sinagoga pru dikhipe ži 15 marc 2014 berš.

Romsko Jilo - Romsko srce

Romsko društvo Romano Jilo oz. Romsko srce iz Dolge vasi pri Lendavi deluje že 10 let. V Lendavi so prejšnji teden obletnico tudi slavnostno obeležili. Društvo Romano Jilo je eno izmed najbolj prepoznavnih romskih društev pri nas, saj so sodelovali tudi v oddaji Slovenija ima talent, v dveh videospotih in zaigrali v filmu Šanghaj. Na prireditvi se društvo ni predstavilo le s plesom, temveč so odigrali dramo, ki je avtorsko delo predsednika društva Tomija Levačiča. Za glasbo so poskrbeli člani skupine Šukar.

Romsko društvo Romano Jilo so pred desetimi leti ustanovili Romi v Dolgi vasi z namenom da ohranijo svojo kulturo. Člani društva ki so sorodstveno povezani plešejo že od majhnih nog. Na svoje dosežke so ponosni. Sodelovali so v oddaji Slovenija ima talent, zaplesali so v dveh videospotih in filmu Šanghaj. Na prireditvi se je društvo predstavilo z gledališko igro. Za glasbo so poskrbeli člani skupine Šukar.

U romano društvo romano jilo andri Lendava auri rikerdja i deš beršengri buti. U društvo peš ej ašaurel hot khelde mauk sa kirin, sana zu duj video spotja, sanahi pru Slovenija ima talent te špilinde zu film Šanghaj. Pru mulačak souh len sinja pa lenge cidijne u hegedišja zaru Šukar.

Romska gostilna v Mariboru bo !?

Društvo EPeKa, društvo Romano Pralipe ter višja šola za gostinstvo in turizem so pred lokacijo, kjer naj bi odprli novo romsko restavracijo Romana Kafenava, pripravili novinarsko konferenco in spoznavni piknik. Kot smo že poročali, se je projekt nepričakovano ustavil, ko je mariborski župan Andrej Fištravec prekinil podpis najemne pogodbe. V Mestni četrti Magdalena namreč ne soglašajo, da bi bila restavracija na lokaciji kjer je bila nekoč picerija Ču-Ču, saj želijo tam vzpostaviti Medgeneracijski center. Novinarske konference se čeprav so bili povabljeni, niso udeležili predstavnike MOM, kakor tudi ne predstavniki MČ Magdalena. Izvajalci projekta se najbolj bojijo črnega scenarija, da ne bodo pravočasno našli primerne lokacije za romsko gostilno. Pridobili so namreč 300 tisoč evrov evropskih sredstev, ki jih bodo morali, če 1. februarja prihodnje leto ne odprejo gostilne, vrniti v Bruselj.

Romska gostilna v Mariboru, ki bi delovala po načelu socialnega podjetništva, je ogrožena, ker se v MČ Magdalena ne strinjajo z lokacijo. Vodja projekta Štefan Simončič v tem vidi dejanje nestrpnosti.

Izobraževanje za bodoče zaposlene so izvajali na Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem Maribor. Mojca Polak je bila nad udeleženci navdušena. Med ostali kuhinjami v Mariboru bi morala tudi romska najti svoj prostor.

V okviru projekta naj bi v romski gostilni zaposlili pet brezposelnih Romov. V septembru so zaključili z usposabljanjem, zato so 24 udeležencem slovesno podelili diplome. Ti pa si najbolj želijo da bi dobili zaposlitev.

V kolikor jim ne bo uspelo pridobiti ustrezne lokacije, tudi za-

poslitve odpadejo, denar pa bodo morali vrniti v Bruselj. Predsednik društva Romano Pralipe Fatmir Bečiri je razočaran.

Andi Maribor telu projekt souh vašu socialno podjetniško kamen te pral romani kafenava. Kezdinde u kinji khaj u heju souh lengepriminde pri Mariborakri občina na muken te del andi MČ Magdalena. Kinji hi hot tena ži februar priberšeste pravna u mojakru site u luj dena paul la Bruselake.

Mariborski župan Andrej Fištravec je podpisal pogodbo z združenjem Epeka za najem prostora v nekdanji gostilni Ču-Ču z namenom odprtja prve slovenske romske restavracije. Uspelo jim je namreč rešiti nesoglasja s tamkajšnjo mestno četrtjo. Najemno pogodbo bi morali podpisati že pred dvema tednoma, a so se na občini tik pred zdajci umaknili, saj so prebivalci mestne četrti Magdalena nasprotovali romski restavraciji. Po tokratnem podpisu pogodbe pa okoliški prebivalci pobirajo podpise proti odprtju Romske kafenave. Dogaňanje okoli odprtja romske gostilne smo spremljali v našem uredništvu.

Predsednik društva Romano Pralipe Fatmir Bečiri ne razume, zakaj takšno nasprotovanje romski restavraciji. S projektom romske restavracije želijo namreč pokazati da so Romi gostoljubni in da stereotip, kot na primer Romi nočejo delati, ne drži.

Projekt vključuje, ne izključuje. Gre za postopno urejanje kulturne dediščine, ki je deset let propadala, pravi predsednik združenja Epeka Peter Tomaž Dobrila.

Župan Andrej Fištravec je v izjavi za medije povedal, da so dobili

ključe do spornih prostorov, zato so tudi podpisali najemno pogodbo. Za mesto je to pomembna pridobitev, saj so Romi pridobili evropski denar, ki ga sedaj investirajo v dviganje kvalitete mestnega življenja. Župan je ob podpisu najemne pogodbe povedal, da se bo udeležil zbora občanov in se pogovoril z njimi. Prepričan je, da je medgeneracijski center še vedno mogoče vzpostaviti, če bo mestna četrt konkretno delala na tem.

Odprtje prve slovenske romske restavracije Romani kafenava je predvideno za februar prihodnje leto, v njej pa naj bi zaposlili vsaj pet brezposelnih pripadnikov romske manjšine. Združenje EPEKA in Romsko društvo Romano Pralipe Maribor sta projekt socialnega podjetništva Romska restavracija – Romani kafenava predstavila na Evropskem forumu o zaposlovanju v Bruslju. Vodja projekta Štefan Simončič

Andi Maribor vašu Romani kafenava djirinde u ključja hot šej telu projekt souh vašu socialno podjetništvo pravna romani kafenava. U projekt teli souh djirina buti panč Roma sikade sar lachi buti andi Bruselj.

Gasilci na Pušči

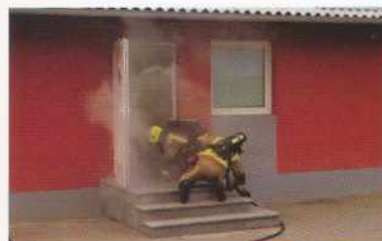
PGD Pušča so kot prvo romsko gasilsko društvo v državi in v Evropi ustanovili leta 2004. PGD Pušča sedaj šteje petnajst operativnih članov, ki so v zadnjih letih opravili vrsto gasilskih tečajev in usposabljanj, in kakšnih trideset podpornih članov. Čeprav so jim po ustanovitvi na pomoč z rabljeno opremo priskočila nekatera slovenska gasilska društva, so še vedno slabo opremljeni. Pa vendar že imajo svoje, sicer starejše gasilsko vozilo, in nekaj ostale opreme. Aktualne dogodke nam je zaupal predsednik Dejvid Horvat.

Gasilsko društvo ki na Pušči deluje že deveto leto je v naselju večkrat preprečilo najhujše. Svoje znanje so pokazali na različnih tekmovanjih, v samem naselju pogosto izvajajo požarne vaje. Oktobra ki velja za mesec požarne varnosti so v naselju Pušča izvedli požarne vaje. Pri tokratni požarni vaji so jim na pomoč priskočili tudi člani ekipe prve pomoči.

Svoje poslanstvo so predstavili otrokom v vrtcu Romano na Pušči. Otroci so bili navdušeni, dobili so namreč priložnost da z gasilnim aparatom sami pogasijo manjši požar.

Gasilsko društvo Pušča ima za opravljanje dejavnost le najnunejšo opremo. Po besedah predsednika Dejvida Horvata, si najbolj želijo začeti z gradnjo svojega gasilskega doma na Pušči.

Pijše hi mauk 9 berš gasisku društvu, souh butvar andru kinji pomožinja le manušenge andru gav . Pumaru sikavibe pa sikade le čhavurenge andu vrtec, kijren pa te butja andu gav zi sej sikjun sar te pomožinel le manušenge kada pijrel ži adah hot thaubul.

Delavnica »noč čarovnic«

Samira Horvat, predsednica kluba

Klub romskih vzgojno-izobraževalnih asistentov je otrokom jesenske počitnice popestril z delavnico, ki je potekala v prostorih Zveze Romov Slovenije, z naslovom "Noč čarovnic".

Na delavnici so si otroci izdelovali razne maske, barvali pobarvanke s tematiko Halloween, risali in se našemili z barvami.

Vzdušje je bilo prijetno, otroci pa srečni in zadovoljni.

Urice medkulturnega dialoga

Na različnih Gimnazijah po Sloveniji so potekale urice medkulturnega dialoga, kjer so mladinski delavci iz MC Dravinjske doline, s pomočjo mladinskih delavcev iz Trbovljah, izvedli triurne delavnice. Urice medkulturnega dialoga so zasnovane na aktivni udeležbi mladih, skozi katero spodbujajo kritičen odnos do informacij, ki nam jih dnevno o drugačnih kulturah prikazujejo mediji ter mlade pozivajo k aktivni tolerantnosti. V projekt so vključeni mladinski centri in srednje šole iz vseh slovenskih regij.

Temeljni cilj enoletnega projekta je ustvarjati priložnosti za spoznavanje in sožitje različnih kultur v multikulturnem svetu z namenom razvijanja občutka do skupnosti in pripadnosti ter gojiti vzajemno spoštovanje in razumevanje drug

drugega. Projekt nam je predstavila vodja projekta Karmen Kukovič.

V tem letu so pozornost preusmerili v romsko, LGBT in v islamsko kulturo.

Glavni namen častnega ambasadorja medkulturnega dialoga je da mlade in druge starostne skupine osvešča in spodbuja k strpnosti, toleranci in izbiranju mirnih načinov sobivanja ter sodelovanja med večinsko kulturo in kulturami, ki se na svojevrsten način od večinske razlikujejo.

Medkulturne urice služijo pogovoru o predsodkih in stereotipih, ki v družbi krožijo o romski, islamski in LGBT skupnosti.

Medkulturne urice potekajo tri šolske ure, prva je Pomisli, druga Začuti in tretja ukrepaj. Dijaki nato izpolnijo test tolerantnosti.

Pri tretji uri pa se pridružijo gosti presenečenja. Pri vsaki temi prostovoljno sodelujejo predstavniki etničnih in kulturnih manjšin: Failla Pašić Bišić iz Društva UP Jesenice, Mitja Blažič iz Legebitre in Monika Sandreli iz Zveze Romov Slovenije.

Andi Maribor sana kerde uri mistu buterkulturnu dialog souh hi kerdu telu projekt ambasadorji medkulturnega dialoga. Pri tri uri kamen le ternenge te sikaul te te phukal palu buter flitike kulturi sej u tijrne prindžaren priku stereotipja te predsodki sej hilen ži frenti manušā.

Začelo se je šolsko leto 2013/2014

Estera Horvat, romska pomočnica

Z 2. septembrom 2013 smo vstopili v novo šolsko leto 2013/2014. Pripravljeni smo na nove izzive, dogodke in uspehe.

V letošnjem šolskem letu se nam obeta veliko sprememb. Ena izmed sprememb zame je opravljanje dela na dveh osnovnih šolah. V preteklih petih letih sem delo romske pomočnice opravljala samo na DOŠ I Lendava. 16. septembra 2013 pa sem začela to delo opravljati tudi na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci. Delati na dveh lokacijah ni lahko. Potrebno se je prilagajati in biti fleksibilen, gledati na lastno prihodnost in prihodnost vseh. V novem delovnem okolju se poču-

tim sprejeto in udobno. Dobila pa sem tudi možnost za lastno osebnostno rast, saj sem v Črenšovcih vključena tudi v vzgojo najmlajših, v vrtec. Rada delam na obeh šolah in v vrtcu.

V veselje mi je opravljati delo romske pomočnice. Biti prijateljica, zaveznica in še marsikaj ni lahko, je pa lepo.

Mednarodni študijski obisk v Mladinskem centru Dravinjske doline

Karmen Kukovič, MCDD

Mladinski center Dravinjske doline (MCDD) je gostil mednarodni študijski obisk v okviru programa Vseživljenjsko učenje, ki ga na nacionalni ravni koordinira CMEPIUS.

Pedagoški delavci iz Španije, Irske, Velike Britanije, Poljske in

Švedske so se učili izvajati Urice medkulturnega dialoga. Te triurne delavnice so nastale v okviru projekta Mladi ambasadorji medkulturnega dialoga, ki ga sofinancira Evropska komisija v programu Progress. Izvajajo ga MCDD, Mladinski center Trbovlje in Celjski mladinski center.

Udeleženci študijskega obiska so spoznali, kako delavnice potekajo neposredno v praksi. Model o islamski kulturi se je izvajal na Gimnaziji Slovenske Konjice. Predstavljena sta jim bila tudi model o romski kulturi in LGBT skupnosti. Pri vsaki temi so prostovoljno sodelovali predstavniki manjšin: Faila Pašić Bišić, Društvo UP Jesenice;

Mitja Blažič, Društvo Legebitra in Monika Sandreli, Zveza Romov Slovenije. Brez manjšin se namreč o manjšinah ne da pogovarjati.

Vir in foto: Mladinski center Dravinjske doline

Mednarodni študijski obisk

Mladinski center Dravinjske doline (MCDD) je prvič gostil mednarodni študijski obisk v okviru programa Vseživljenjsko učenje, ki ga na nacionalni ravni koordinira center CMEPIUS. Pedagoški delavci iz Španije, Irske, Velike Britanije, Poljske in Švedske so se učili izvajati Urice medkulturnega dialoga. Te triurne delavnice so nastale v okviru projekta Mladi am-

basadorji medkulturnega dialoga, ki ga sofinancira Evropska komisija v programu Progress. Izvajajo ga MCDD, Mladinski center Trbovlje in Celjski mladinski center.

Udeleženci študijskega obiska so lahko videli, kako delavnice potekajo neposredno v praksi, saj se je model o islamski kulturi izvajal na Gimnaziji Slovenske Konjice. Predstavljena sta jim bila tudi model o romski kulturi in LGBT skupnosti. Pri vsaki temi so prostovoljno sodelovali predstavniki etničnih in kulturnih manjšin: Faila Pašić Bišić iz Društva UP Jesenice, Mitja Blažič iz Legebitre in Monika Sandreli iz Zveze Romov Slovenije. Partnerji v projektu se zavedajo, da se brez manjšin o manjšinah ne da pogovarjati.

**Vabimo Vas k poslušanju
romskega radia Rommic na
frekvenci 97,6 MHz.**

Srečanje romskih osnovnošolskih otrok s kulturno vsebino

Estera Horvat, romska pomočnica

V petek, 18. 10. 2013, so se v Murski Soboti na OŠ 1 v mali telovadnici zbrali romski učenci osmih osnovnih šol iz Pomurja, ki so se predstavili s plesom, petjem, recitacijo, glasbo nasploh.

Srečanja sta se udeležili tudi DOŠ I Lendava in OŠ Franceta Prešerna Črenšovci. Šoli sta se predstavili s petjem in plesom. Med nastopajočimi in obiskovalci se je odvijalo popolno glasbeno vzdušje.

Srečanje je omogočil Ženski forum Zveze Romov Slovenije iz Murske Sobotice.

ZDRAVA PREHRANA IN OTROCI

Tadeja Puhek Lenart, univ. dipl. inž. živ. tehnol.

V sodelovanju z Romskim društvom ROMANI UNION smo izvedli predavanje na temo »ZDRAVA PREHRANA OTROK IN MLADOSTNIKA« in sicer dvakrat na dveh lokacijah in sicer na Pušči in Dolgi vasi. Ker se tudi romska populacija vedno bolj zaveda pomena zdravja in zdravega prehranjevanja, ki ima posledično velik vpliv na zdravje, dobro počutje in delovno storilnost so z velikim zanimanjem ter sodelovanjem prisluhnili. Kazalci kažejo, da neustrezna prehrana, ki je prisotna v tej ciljni skupini, to so otroci in mladostniki se kaže v prekomerni telesni teži in z njo povezanimi nenalezljivimi kroničnimi obolenji (debelost, zvišan krvni tlak, maščobe v krvi, obolenje lokomotornega sistema, sladkorna bolezen, obolenja dihal,...itd.). Pomembno je, da vsakodnevno skrbimo za pestro in pravilno sestavljeno prehrano ter z zadostnim številom

obrokov (5 obrokov dnevno). To je zelo pomembno, ker s tem človeško telo dobi dovolj za zdravje pomembne snovi, ki sodelujejo v procesih presnove v organizmu in s tem posledično vplivajo na zdravje in počutje. Otroci in mladostniki potrebujejo 5 obrokov na dan, kar pomeni, zajtrk, dopoldanska malica, kosilo, popoldanska malica in večerja. Posebno pozornost posvetimo tudi zadostni količini tekočine, zato je pomembno, da se v vsak obrok vključi voda, sveži sadni sok in limonada. Otroku starši dajejo sladkor, industrijsko pripravljene gazirane pijače z različnimi okusi. Tudi sladkarije, ki jih imajo otroci zelo radi jih moramo obvezno omejiti. V zameno za sladkarije jim ponudimo sveže sezonsko sadje (jabolka, hruške, slive, češnje, marelice, breskve,...itd.). V zimskih dneh, ko ni svežega sadja lahko ponudimo južno sadje, suho sadje in oreške (mandeljni, lešniki, orehi,..

itd.)

V želji, da bi otroci in mladostniki znali kasneje v življenju poskrbeti za svoje zdravje, so taka predavanja zelo dobrodošla, saj je ozaveščanje romske populacije o zdravem načinu prehranjevanja še kako potrebno.

Mi smo Romic radio

*Nove brazde smo orali
Prvi romski radio postali
Delamo z veseljem naš program
Iz srca posredujemo ga vam*

*Glas našega srca
naj lepo, novo sliko da
In vesele pesmi naj zvenijo
Čez vso Slovenijo*

*Nismo najboljši, smo pa enkratni
To, to naš je moto
Malo smo drugačni, skoraj unikatni
Mi smo Romic radio.*

*Potrudite se razumeti nas
Poslušajte naše duše glas
Povedati vam hočemo le to
Da smo tu, da radi vas imamo.*

